

La desaparició d'una icona de l'escena

<<<

▶▶ Amb Michael Caine ▶ Sardà, al Festival de Sant Sebastià.

▶▶ 'Todo sobre mi madre' ▶ Amb Almodóvar i la resta del repartiment.

▶▶ Compromesa ▶ En un míting de Zapatero, el 2002.

i dees

Joan
Ollé

La Sardà

Vaig conèixer Rosa Maria Sardà el 1978. Terenci Moix i Josep Maria Benet i Jornet acabaven d'escriure gairebé conjuntament *Quan la ràdio parlava de Franco*, que havia de dirigir Lluís Pasqual, i, al dir-se'n, em van oferir fer-me càrrec del projecte per a Romea. Jo tenia 23 anys i estava literalment acollonit d'enfrontar-me a consumats professionals com Sardà, Àngels Moll, Enric Majó, Pep Torrents...

La Rosa, òrfena primerenca que va haver de fer-se càrrec de la casa, sempre em va tractar com un més dels seus germans, protegint-me de la meua falta d'experiència i ajudant-me en les decisions. Més d'una vegada, davant d'un cafè, també em va tocar salvar-la del més fràgil de si mateixa: no podia més, volia deixar els assajos, res tenia sentit...

Una matinada, després de la funció i a la cocteleria Joanot, a dos passos de Tuset Street, li vaig explicar que estava treballant en una adaptació per al teatre de *La plaça del Diamant*, de Mercè Rodoreda; ella va deixar la copa sobre la taula, em va agafar de la mà i, amb una mirada que encara no he oblidat, em va advertir: «No et confonguis: la Colometa soc jo».

Un dissabte del recent confinament vaig posar la tele després de dinar i allà hi havia la Sardà, interpretant *Any de Gràcia*, pel·lícula del 2011 del seu bon amic Ventura Pons. I com un cop de puny a la cara, com si l'hagués oblidat, vaig redescobrir de cop que la Rosa era una grandiosa actriu sense res a envejar a les més coratjoses del continent: Anna Magnani, Irene Pappas, Núria Espert...

Any de Gràcia tractava d'una viuda de l'homònim barri barceloní, menys vella i malalta de com deia sentir-se, que a casa Oriol Pla com a cuidador i «noi de la neteja», a qui Sardà no para d'esbrincar pel sol fet de ser jove i no fer les coses com sempre s'han fet. Fins que un dia l'Oriol li convida a sortir de copes amb els seus amics...

I vaig pensar que, malgrat no ser jove com l'Oriol, m'agradaria tornar a anar de copes amb la Sardà, per tornar a ser a prop d'ella. I que potser li trucaria acabada de superar la pandèmia per tornar a proposar-li aquella *Colometa* de la qual vam parlar fa gairebé mig segle a Joanot. ■

Radicalment republicana

El compromís polític de Rosa Maria Sardà es va iniciar durant el final del franquisme i ja no el va abandonar mai ≡ **Va ser una opositora** bel·ligerant contra el procés

JOSÉ ANTONIO
Sorolla

A més d'una gran actriu –la millor, segons Berlanga–, Rosa Maria Sardà sempre va ser una persona compromesa políticament. Es va definir com a «radicalment republicana, federalista i socialista» i, amb la mateixa desimboltura amb què actuava – «Tinc més sentit de l'humor que de l'honor», va dir fa un parell d'anys–, opinava contra la guerra de l'Iraq, contra el terrorisme, contra els governs del PP o contra el procés independentista a Catalunya.

El compromís polític de Sardà es va iniciar durant els últims anys del franquisme i ja mai el va abandonar. Ni en el cas *Joglars*, quan l'autoritat competent va prohibir l'obra *La torna* i va empresonar Albert Boadella i el grup; ni en la gala dels premis Goya contra la guerra de l'Iraq (2003), en la qual es va pronunciar contra la injustícia social, la compravenda d'armes i el conflicte armat; ni al rebre el premi Max d'Honor (2015), quan va fer un discurs contra els governants –manava el PP, amb José Ignacio Wert al capdavant de Cultura–, als quals va de-

dicar «una bona botifarra, perquè els aprofiti durant les llargues vacances que espero que tinguin aviat», va dir.

Sempre des de les files socialistes –va participar en alguns mítings amb José Luis Rodríguez Zapatero–, Rosa Maria Sardà es va significar també en la condemna dels atemptats gihadistes de Barcelona i Cambrils, l'agost del 2017, quan va llegir, amb l'activista antiracista Miriam Hatibi, el discurs *No tinc por*: «No tinc por de condemnar aquests crims que només perseguixen provocar el terror a través del terror i la devastació per intentar trencar el nostre model de convivència», va afirmar.

Distinció

Des d'aquell mateix any, va ser una opositora bel·ligerant del procés sobiranista que culminaria la tardor del 2017. Tot i que el fet es va conèixer al novembre, el 24 de juliol es va presentar al Palau de la Generalitat per tornar la Creu de Sant Jordi que Jordi Pujol li havia concedit el 1994. Va entregar la insígnia i una breu nota en què explicava que, «donades les circumstàncies», no es considerava mereixedora de la distinció i va demanar que la Generalitat s'estalviés l'esquela que acompanya la Creu. També va sollici-

tar un rebut que deixés constància de la devolució. En una entrevista a *El País Semanal* (4-12-2018), va explicar que, en realitat, mai havia volgut aquesta distinció i que la va tornar també «perquè el que me la va entregar era un corrupte». «I perquè, si no penses com ells, et consideren un mal català», va afegir.

Al setembre va firmar, juntament amb més de 300 personalitats, el document *1-0 Estafa antide-mocràtica* i el març del 2018 va pronunciar un dels discursos amb què es va tancar una manifestació organitzada per Societat Civil Catalana. Va demanar al Govern de Mariano Rajoy, a qui va responsabilitzar de gran part del que passava a Catalunya, «efi-

Sempre des de les files socialistes, va arribar a participar en alguns mítings de Rodríguez Zapatero

Va tornar la Creu de Sant Jordi perquè, va dir en referència a Pujol, l'hi va entregar «un corrupte»

càcia» i «diàleg».

Contrària a la presó per als dirigents del procés, la seva visió sobre aquest conflicte la va explicar en una entrevista a *La Sexta* el desembre del 2017, en què va citar un fragment de Stefan Zweig que atribueix al «condemnat nacionalisme» que «els partits es disgreguin a escala internacional. El nacionalisme ho corromp tot». Va negar que els independentistes catalans tinguin «un mandat democràtic» amb 2,3 milions de seguidors davant els sis milions de catalans amb dret a vot. Es va distanciar del PP, però va recolzar l'aplicació de l'article 155 de la Constitució perquè «sabien que, si transgredien les lleis, hi havien de fer alguna cosa. No només aquest Govern que no ens agrada, qualsevol Govern europeu». Però «van tenir la sort extraordinària que es produís aquest fet macabre i fastigós que va ser l'atac policial».

Davant del futur després de la pandèmia, era pessimista. «No en sortirem millors. Continuaran venent armes, seguirà l'exploació de l'home per l'home, continuarem rebent pastetes de gent que no vol ningú, continuaran existint els camps de refugiats, seguirem exactament igual», va dir a Jordi Évole en ple confinament. ■